

10. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture

Poreč, 22.–24. studenoga 2006.

U Poreču je od 22. do 24. studenoga 2006. godine održan deseti seminar *Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture*. Organizator seminara bilo je Hrvatsko knjižničarsko društvo uz suorganizatore Hrvatsko arhivističko društvo, Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Hrvatsko muzejsko društvo.

AKM seminar već deset godina za redom uspijeva okupiti stručnjake iz triju različitih, ali i srodnih institucija – arhiva, muzeja i knjižnica koji na osnovi svoga posla i stečenoga iskustva u pohrani, obradi i korištenju arhivskoga, knjižničnoga i muzejskoga gradiva, putem razmjene iskustava i ideja omogućuju korisniku što jednostavniji put do traženih i relevantnih informacija.

Trodnevno izlaganje odvijalo se kroz različite oblike rada: od predavanja odnosno izlaganja koja su bila namijenjena svim sudionicima, panel diskusija do radionica i prezentacija projekata i postera.

Uzevši u obzir desetu obljetnicu organiziranja AKM-a, dio izlaganja odnosio se na dosadašnja postignuća i pitanje opravdanosti ovakvog jednog seminara. U predavanju *AKM seminari: doprinos usustavljanju teorije informacijskih znanosti* Tatjana Aparac Jelušić osvrnula se na dosadašnju AKM zajednicu i njene prolaskе kroz različite faze međuinstitucionalnih suradnji do ustanovljenih teorijsko-metodoloških ishodišta. Goran Zlodi i Žarka Vujić u predavanju *AKM i muzejska zajednica: deset godina poslije* i Jozo Ivanović u predavanju *AKM zajednica i arhivi u Hrvatskoj* pokazali su dostignuća i potrebu održavanja ovakvog jednog seminara, nastojeći dati pregled doprinosa AKM-a prije svega muzejskoj odnosno arhivskoj struci. U okviru ove teme održana je i panel diskusija *10 godina poslije AKM-a: postignuća i vizije*.

O problemu informacijskih baza u budućnosti govorili su Predrag Pale u predavanju *Sutra ujutro* i Gordon Dunsire u *Future information environments: deserts, jungles or parks?* u kojem je dan pregled budućnih mogućih informacijskih sustava, u kojem bi se informacije spremale (pohranjivale) na jedan od triju načina koji su slikovito uspoređeni s džunglom, pustinjom ili parkom, gdje se zadnji primjer parka pokazao kao najrelevantniji.

Tematskim izlaganjima o problemima obrade i opisa građe govorili su Mikica Maštrović, *Razlika u predmetnoj analizi digitalizirane ili na drugi način reproducirane građe (crteži, grafike, plakati) od njihovih originala*, Wolfgang Muchitsch Hofrat, *Landesmuseum Joanneum: how to increase income*, Paul Cunnea, *Spiders, Files and Ointment: Web Archiving Experiences from Scotland and the UK*, te Sofija Klarin, *Strukturalni metapodaci digitalnih objekata* u kojem je predstavila Standard za kodiranje i prijenos podataka *METS – Metadata encoding and transmission standard*. METS omogućuje kodiranje i prijenos strukturalnih, deskriptivnih i administrativnih metapodataka. Također je predstavljen i kratki prikaz Sheme deskriptivnih metapodataka objekta: *MODS – Metadata Object Description Schema*.

Radovan Vrana održao je predavanje *Prema zajedničkim elementima korisničkih sučelja*, u kojem je predstavio rezultate projekta The European Library (TEL) koji je provela Konferencija ravnatelja europskih nacionalnih knjižnica. U projektu je istraženo 76 korisničkih sučelja digitalnih zbirki koje su nam dostupne putem web sučelja. Naime, ubrzani razvoj tehnologije omogućuje nam mnoga poboljšanja pa samim time i potrebu za što kvalitetnijim korisničkim sučeljima koji će omogućiti što jednostavniji pristup digitalnim zbirkama, odnosno sadržajima i informacijama koje te zbirke sadrže. Rezultati istraženog projekta pokazali su kako sličnost u sučeljima olakšava pristup pohranjenim sadržajima i informacijama unutar digitalnih zbirki, ali isto tako otkrili potrebu za daljnjim poboljšanjima.

Darko Babić u radu *Baština i razvoj: baštinska pismenost*, osvrnuo se na potrebe baštinske pismenosti u svrhu očuvanja i kvalitetnog upravljanja te stvaranju novih baštinskih vrijednosti. Spominje tri stupnja baštinske pismenosti: elementarna razina, razina umijeća interpretacije, analize i kritičkog promatranja baštine i baštinskog fenomena te treća i najviša razina dublje analize i pogleda odnosno detaljnog propitivanja samog fenomena baštine.

U sklopu predavanja predstavljena su četiri projekta. Markita Franulić predstavila je *Registar muzejskih galerija i zbirki u RH*, odnosno bazu podataka za muzeje i galerije koja je započela s radom 1992. godine. Bazu čini pet glavnih skupina podataka: 1. Opći podatci o ustanovi, 2. Podatci o adresama, 3. Podatci o stručnom osoblju, 4.a) Podatci o muzejskim zbirkama, 4.b) Podatci o dokumentacijskim fondovima, i 5. Podatci o prostorijama. Podatci za registar prikupljaju se na temelju izvještaja o radu, dopisima, obilascima muzeja, usmeno i na druge načine, a odaziv, u posljednjim godinama, iznosi 70-90%.

Lana Križaj i Dunja Seiter-Šverko predstavili su *Nacionalni program digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe i nacionalni projekt »Hrvatska kulturna baština«*. U listopadu 2006. godine. Vlada RH prihvatila je Strategiju razvoja širokopojsnog pristupa Internetu do 2008. kao i Akcijski plan provedbe te strategije za 2007. Unutar provedbe uvršten je Nacionalni plan koji je pokrenuo Hrvatsku kulturnu baštinu i omogućio mu da, po europskim iskustvima, putem državnog proračuna omogući financijska sredstva za digitalizaciju kulturne baštine. Na rad projekta uključeni su stručnjaci iz AKM institucija i Ministarstva kulture. Važnost i zadaća ovako jednog važnog projekta je »stvoriti normativni i infrastrukturni okvir koji će omogućiti i poticati široku dostupnost, korištenje i razmjenu kulturnih sadržaja, olakšati pristup i promociju ovog dijela nacionalne kulturne baštine te voditi stvaranju digitalnih sadržaja i usluga utemeljenih na suvremenim informacijskim tehnologijama, interoperabilnosti, dugoročnoj iskoristivosti i održivosti i uključenosti u europske i nacionalne politike i strategije izgradnje informacijskog društva« (<http://daz.hr./bastina/>). Rezultati i planovi projekta vidljivi su na web stranicama projekta.

Vlatka Lemić predstavila je *Nacionalni registar arhivskoga gradiva u Republici Hrvatskoj*, gdje se online mogu saznati podatci o fondovima i zbirkama koji se čuvaju u arhivima, drugim institucijama ili kod privatnih (fizičkih) osoba koje imaju odnosno posjeduju arhivsko gradivo (imatelji arhivskog gradiva). Registar fondova i zbirki u RH sadrži osnovne podatke o fondu ili zbirci poput podatka koji se arhivski fondovi nalaze u RH, gdje se nalaze te kakvo gradivo sadrže, kao i podatke o obavijesnim pomagalima za fondove ili zbirke u slučaju potrebe detaljnijeg proučavanja pojedinog fonda ili zbirke. Podatci u Registar upisuju se na temelju kontrolirane prijave imatelja arhivskoga gradiva koju provodi Hrvatski državni arhiv. Važno je napomenuti kako postoji mogućnost kontinuiranog nadopunjavanja Registra.

Mirna Wiler predstavila je projekt *Europska knjižnica - prednosti i dužnosti koje imaju njeni članovi*.

Održane su četiri tematske radionice, od kojih je najposjećenija bila: *Promicanje kulturnog turizma*, na kojoj se razgovaralo o problemima i poboljšanju komunikacije turizma i kulture, a u svrhu što bliskije i bolje suradnje. U radionici su predstavljeni razni projekti te načini i mogućnosti koji bi mogli bolje i čvršće povezati kulturu i turizam. Govorilo se o raznim primjenama interaktivnih medija (od virtualnih do izgradnji i proširenja novih prostora) u kojima bi se povezivala kultura i turizam, odnosno stvarao kulturni turizam.

Melina Lučić održala je predavanje *Sređivanje osobnih arhivskih fondova u arhivima, knjižnicama i muzejima* u radionici *Arhivsko gradivo u ne-arhivskim ustanovama*. Sonja Gačina Škalamera, arhivist u Hrvatskom školskom muzeju predstavila je Arhivsku zbirku Hrvatskog školskog muzeja gdje je iznijela probleme u sređivanju i opisu arhivskoga gradiva na koje nailaze arhivisti koji rade u ne-arhivskim institucijama. Također je predstavljeno *Arhivsko gradivo u Hrvatskom glazbenom zavodu* (Nada Bezić), *Arhivsko gradivo u Sveučilišnoj knjižnici u Puli* (Bruno Dobrić), te primjeri iz Muzeja za suvremenu umjetnost *Problematika obrade arhivskog segmenta Donacije Silvane Seissel* (Ivana Kancir) i *Arhivsko gradivo Zbirke Vjenceslava Richtera i Nade Kareš* (Vesna Meštrić). Snježana Radovanlija Mileusnić iznijela je iskustva održanog međunarodnog simpozija *Književna baština u muzejima, arhivima i knjižnicama: Muzej(i) i književnost*.

Opis na razini zbirke: sadržajna analiza naziv je radionice u kojoj se govorilo o sadržajnoj obradi zbirki ponajviše na primjerima iz Hrvatskog povijesnog muzeja koju su predstavili Marina Bregovac Pisk i Goran Zlodi. Mirna Wiler predstavila je sadržajnu analizu i klasifikacijski sustav na razini zbirki

u Europskoj knjižnici, a Gordon Dunsire održao predavanje *Update on the HILT project: the development of an SRU/SRW machine-to-machine interface for the mapping of DDC and subject heading schemes*.

Restauratorsko-konzervatorska dokumentacija II je radionica koje se održava već petu godinu za redom, a bavi se problemima spomenute dokumentacije. Na radionici je predstavljen Odsjek za restauriranje i konzerviranje umjetnina (ORKU) Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu. Umjetnička akademija iz Splita upoznala je sudionike radionice s nastavnim programom kolegija Laboratorijske metode istraživanja u restauraciji i konzervaciji. Restauratorski centar u Ludbregu predstavio je svoj projekt te rad na Odjelu za tekstil. Specifičnosti u ovoj vrsti dokumentacije predstavljeni su na primjerima fonda knjižnice Franjevačkog samostana u Kaboru na Rabu, u konzervatorsko-restauratorskim zahvatima na suvremenoj umjetnosti te zahvatima na poliklomiranoj skulpturi. U radionici je prikazan i dokumentarni video film *Sv. Ambrozije* autora Davorka Kuhte i Zvezdane Jembrih o postupcima na drvenoj skulpturi iz kapele Sv. Martina na Martinšćici.

U sklopu AKM seminara bilo je izloženo desetak postera koji su obuhvatili AKM institucije, najviše knjižnične struke: *Protupožarna zaštita u hrvatskim narodnim knjižnicama – istraživanje* (Dunja Holcer), *Knjižnice: kultura i arhitektura u turizmu* (Frida Bišćan), *Zbirka starih knjiga u Knjižnici Odsjeka za talijanistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* (Marija Barbarić, Marijana Mišetić, Nevia Raos), *Zbirke starije kartografske građe u AKM ustanovama u Hrvatskoj* (Mira Miletić Drder), *Sveučilišna knjižnica u Splitu – jučer, danas, sutra*, u sklopu kojeg je predstavljena *Knjižnica budućnosti – knjižnica 21. stoljeća*, (Meri Katušić-Martinović). Posebno bih izdvojila plakat *Revizija: nemoguća misija?* autora Bojana Macana i Marine Mayer iz Knjižnice instituta *Ruđer Bošković*, koji su na plakat uspjeli prenijeti vlastita iskustva, odnosno probleme i poteškoće u provedbi revizije, a u kojem su mnogi kolege (sudionici) AKM struke pronašli ili prepoznali svoje probleme, te je plakat koji predstavlja uvijek aktualnu temu naših srodnih struka imao veliku pozornost sudionika.

Dijalog u mraku naziv je plakata Kristijana Čiganovića i Dunje-Marije Gabriel koji predstavlja projekt kojime se osobama koje vide kroz dijalog predstavlja *svijet tame*. Osim u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, od 2006. izložba se može posjetiti u Beču, *Dialog im Dunkel*, a smještena je u podrumu Gradske koncertne dvorane. Također su predstavljeni i plakati *IS tehnička dokumentacija INE* (Fila Bekavac-Lokmer, mr. Ivanka Mihalić), *Jedna zvijezda – pogled u svemir: Interakcija lokalnog i globalnog sustava kulturne baštine* (Sanja Avalon, Vesna Golubović, Alisa Martek) te plakat *Posvećeno Nikoli Tesli i njegovim idejama: 2006. – Godina Nikole Tesle* (Ankica Valenta).

Deveti AKM zbornik radova predstavljen je u sklopu seminara. U njemu su se našli radovi i izvještaji s prethodno održanog seminara, a sadrži i vrijedan izvor stručnih informacija. Također, u pripremi je i deseti AKM zbornik.

Seminar je završio izvještajima voditelja radionica koji su u zaključcima još jednom istakli uspješnu suradnju i korisnu razmjenu iskustava.

Deseti AKM seminar okupio je preko 130 stručnjaka iz arhivske, knjižnične, muzejske i informatičke struke, 13 autora predstavilo je svoja izlaganja, od toga tri iz inozemstva (Austrija i Velika Britanija). Obzirom na desetogodišnjicu održavanja seminara bila je to prilika da se prikaže dosadašnji rad, ali i ukaže potreba za još jačim i boljim povezivanjem arhiva, knjižnica i muzeja na jednom širem području zajedničkog djelovanja. Potrebno je pratiti tehnologiju koja neprestano ide naprijed i svakog dana otvara nove i bolje mogućnosti koje olakšavaju da putem usvojenih metoda i postavljenih standarda AKM institucije ostvare međuinstitucionalnu suradnju u širokom spektru djelovanja, kako bi omogućile korisnicima jednostavniji pristup traženim informacijama. Ako uzmemo u obzir glavnu svrhu AKM seminara – okupljanje stručnjaka, razmjena iskustava te međuinstitucionalna suradnja u davanju relevantnih informacija korisnicima, možemo reći kako je seminar i ove godine kroz predavanja i tematske radionice, te prilike za upoznavanjem novih kolega iz matične

ili druge struke, opravdao svoju svrhu i napravio još jedan korak naprijed u povezivanju i suradnji arhiva, muzeja i knjižnica.

Sanja Mikac